

Oslo, 03.11.2023

NKF innspill Stortingsmelding om Flom og Skred

Norsk Kommunalteknisk Forening er Norges største interesseorganisasjon for tekniske fag i norske kommuner. Vi organiserer 99,3 % av alle kommuner i Norge og er en interesseorganisasjon for kunnskapsdeling innen kommunaltekniske tjenester. NKF samarbeider tett med KS, Samfunnsbedriftene og Norsk Vann.

Våre innspill

Gjennom våre nettverk innen veg, park, anlegg og bygg har vi våren og høsten 2023 gjennomført løpende dialog med fagpersonene i kommunene for å forstå hvilke konsekvenser flom- og skred har i deres arbeidsoppgaver. Vi har under forsøkt å oppsummere våre tilbakemeldinger i punkter:

1. Det er utfordringer med å nå frem til politiske beslutning om konsekvenser ved en eventuell flom eller et skred når nye utbygginger planlegges. Til tross for at loven pålegger risiko-analyse og dokumentasjon, er det lokale behovet for vekst og utvikling større enn det forebyggende
2. Når det skjer en naturutløst situasjon som en flom eller et skred fungerer kommunens beredskaps-organisasjon godt, men det er varierende og til dels store utfordringer med å koordinere seg med en ukoordinert stat
3. Besøk av nasjonale politikere til steder gir mer arbeid og ikke noe mer penger eller mer kapasitet til å løse oppgavene
4. Organisering i sektormyndigheter har medført at vi ikke har sammenstilt data vi trenger for bedre beslutninger i forebygging og i opparbeiding etter en hendelse når den treffer den horisontale kommunen
5. Fylkeskommunens rolle som aktør etter en hendelse er uklar utover å sikre og bygge opp igjen sine objekter
6. Lov og regler sikrer oppbygging til opprinnelig stand, men denne er ikke dimensjonert for kommende hendelser.

1. Lokal utvikling trumfer forebygging

Kommunens oppgaver og den nasjonale finansieringsmodellen i Norge sikrer en høy takt på den lokale utvikling av kommunens areal. Dette er i sterk konflikt til forebyggende arbeid som ikke burde ta i bruk mer areal. Kommuner som har utviklet sentrumsarealer eller boarealer som er lokalisert i «røde-soner» har ingen virkemidler til å sikre innbyggere og næringsliv for fremtidige situasjoner utløst av Flom- eller skred. Dagens naturskade-ordning må revideres og oppdateres så den tar inn den nye utviklingen vi nå erfarer med villere og våtere. NKF har også foreslått å innføre en naturmangfoldsbank etter modell av Husbanken som kunne sikret finansiering av kommunens muskel til å stoppe utviklingen av arealer som vil medføre økt risiko for eskalerende effekter av flom og skred.

2. Kommunens beredskaps modell fungerer godt, den statlige er ukoordinert og tilfeldig

NKF har våren 2023 og høsten 2023 gjennomført over 70 nettverksmøter hvor flom- og skred har vært et av temane som har vært diskutert og erfaringsutveksling rundt dette.

Nesten uten unntak ser vi at kommunene har en god modell for beredskap og denne mobileres når situasjonen oppstår. De statlige aktørene involvert enten det være seg Statens Vegvesen, NVE, Kartverket, Heledirektoratet med helsetilsynet er dårlig koordinert og kommunen må bruke mye tid på å koordinere de statlige aktørene.

Oppgaven knyttet til beredskap synes usynkronisert organisert hos den enkelte statlige aktør. Beredskapen ser ut til å være for generelt håndtert, og det kan synes å være et behov for en nasjonal beredskaps-klassifisering opp mot de involverte statlige myndighetene som sikret raskere operative lokal miljø for innbygger og næringsliv.

3. Besøk av nasjonale politikere gir mer-arbeid

For kommunen er besøk av nasjonale politikere med tilhørende statlige myndigheter et merarbeid når hendelsen har inntrefft. Det tar vekk kapasitet til å sikre arbeidet og det stilles spørsmål ved om det bidrar til noe annet enn en synlighet for at nasjonale politikere tar saken på alvor. Men når det ikke innvilges penger, kommunen blir sittende igjen med en stor regning ingen vil ta og det tar lang tid og tilbake stille lokalsamfunnet, bør dette belyses inn i et arbeid med meldingen. NKF bringer inn dette punktet, da våre medlemmer er opptatt av en høy tillit til lokaldemokratiet. Vi har siden 2013 skrevet høringsvar på en rekke meldinger og forslag til lov og forskrift. I samme perioden har NKF sammen med en rekke aktører til hvert statsbudsjett sendt innspill til stortinget om at støtten til det forebyggende arbeidet bør økes vesentlig, uten at dette kan sies å ha gitt vesentlige utslag i statsbudsjettene i perioden. Vi forstå at stortinget har tanker om en annen finansiering av det forebyggende, men da må dette omhandles i stortingsmeldingen, da fakta etter mange års arbeid fremstår ganske tydelig.

4. Data for forebygging og tilbakestilling er ikke tilgjengelig for raske beslutninger

Data om kart, bygg, veg, mennesker, redskaper, vær med mer som er vesentlig er delt mellom en rekke sektor-myndigheter og er dårlig koordinert og vanskelig tilgjengelig. I det nasjonale digitaliseringsarbeidet er datamodeller om de tekniske objekter og våre kart, så godt som ikke inkludert. Innsamling og koordinering av nasjonale data og informasjon er delt mellom en rekke myndigheter og det savnes modeller for hvordan de digitale byggeklossene skal brukes sammen og hvem som skal definere standarder for informasjonsutveksling.

Den manglende strategien og finansiering av standarder gjennom Standard Norge, Nasjonal Vegdatabank, Kartdata hos Kartverket, tall rapportert til SSB, NVEs kart blant noen har bidratt til en rask vekst og økende kostnader for å sammenstille data som kan fungere som beslutningsunderlag for kommunene. Vi vil gå så langt å si at Norge som nasjon ikke eier sine egne data på hvordan og hva som kan gjøres, bør gjøres og må gjøres. NKF's innspill er at nasjonale datamodeller og bruk av KI for å gi rask tilgang og ny kompetanse må inn i stortingsmeldingen. Ikke minst er Norge i dag meget sårbare slik dagens datamodeller forvaltes og utvikles.

5. Fylkeskommunen må gis en avklart rolle

Fylkeskommunen er både en objekt-eier som rammes og må forebygges og har en kunnskapsrolle. NKF stiller spørsmål ved denne modellen, og tror statlige myndigheter ved å være bedre koordinert kan gjøre denne jobben bedre. Vi spiller inn at ved å kategorisere hendelsestyper som en har gjort ved forsvar, vil statlige koordinering kunne fungere godt og gi gode løsninger både i det forebyggende og når hendelsene oppstår.

6. Dagens naturskadefond må fornyes og sikre oppbygging til nye standarder som møter fremtiden

Dagens fond dekker kostander for oppbygging til opprinnelig stand, men dette er ikke godt nok. Vi har nå etter Hans og Gjerdrum erfart store beslutninger som mangler finansiering. Skal sentrum i for eksempel Nesbyen og Otta flyttes vekk fra elveløpet. Skal boligområder i Gjerdrum og Bærum-engene jordet flyttes til sikre områder uten kvikkleire. Etter hvert som vannet kommer oftere, i større mengder og i flere runder vil vi gå inn i en rekke dilemma, som i dag ikke er finansiert. En melding på se på alternative løsninger og presentere dette for debatten.

Det er behov for rydding i en rekke lover som regulerer utviklingen av areal i en kommune, de nasjonale hensyn vi ønsker og ta og hvem som skal gjøre hva. Det er derfor godt regjeringen har sett behovet for en melding og en prosess i stortinget. NKF håper prosessen kan gå raskere, da vi hver dag har medlemmer som har mindre eller større hendelser utøst av flom eller skred. Dette er et arbeid vi har ventet på i over 10 år, nå er tiden inne for å tenke hvordan gjør vi dette på en annen måte fremover.

NKF vil fortsette å formidle og dele kunnskap i årene som kommer, slik vi har gjort siden 1907. Dette er også i tråd med NKFs nye strategi, og vår filosofi.

Med vennlig hilsen

Kirsti Kierulf
Adm. Direktør
Norsk Kommunalteknisk Forening